

ITMS kód Projektu: 26140230002
ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja LZ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Rozvoj kompetencie k demokratickému občianstvu na základných školách a stredných školách

Ing. Henrieta Crkoňová

Metodicko-pedagogické centrum Bratislava

Názov vzdelávacieho programu:

Rozvoj kompetencie k demokratickému občianstvu na základných školách a stredných školách

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

„Nikto sa nerodí ako dobrý občan; žiadny štát nevznikne ako demokracia. Skôr, obidvoje sú procesom, ktorý sa vyvíja počas celého života. Mladí ľudia musia byť súčasťou tohto procesu od narodenia. Spoločnosť, ktorá sa oddeľuje od svojej mládeže, odtráha sa od svojej životnej cesty.“ Kofi Annan

Problematika výchovy k demokratickému občianstvu na pôde inštitúcie školy je už takmer dve desaťročia jednou z najdiskutovanejších tém európskych vzdelávacích iniciatív.

Základný podnetom k tvorbe vzdelávacieho programu je požiadavka učiteľov na vytvorenie programu, ktorý by rozvíjal ich občianske kompetencie. Učitelia vedia, že pre úspech v práci, ale aj v živote, býva už často dôležitejšia schopnosť jednotlivca dobre spolupracovať, komunikovať s inými ľuďmi, ako jeho odborné znalosti. Škola skôr naučí vedomosti a zručnosti vo vednom odbore – profesijné kompetencie (ľahšie sa rozvíjajú, merajú, ale aj rýchlejšie sa mňajú) ako schopnosti a postoje jednotlivca, jeho pripravenosť pre kvalitu života – kľúčové kompetencie. Kľúčové kompetencie dostávajú do centra pozornosti všetkých, ktorí chcú prispôbiť vzdelávací systém potrebám trhu práce a požiadavke doby.

Tieto kľúčové kompetencie tvoria základ systému vzdelávania a odbornej prípravy na Slovensku. Je potrebná ich implementácia do edukačného procesu takým spôsobom, aby zodpovedala regionálnym potrebám. Z tohto dôvodu je nutné vzdelávať učiteľov a ostatných pedagogických pracovníkov v stratégiách výučby, ktoré vyvolajú rozvíjanie ich vlastných kľúčových kompetencií a na základe toho budú rozvíjané aj kompetencie žiakov.

Občianska kompetencia umožní jednotlivcom zúčastňovať sa v plnej miere na občianskom živote založenom na znalosti spoločenských a politických konceptov a štruktúr a prijatí záväzku aktívnej a demokratickej účasti.

Vychádzajúc z týchto skutočností ciele a obsah vzdelávacieho programu sú navrhnuté tak, že dávajú účastníkom priestor na identifikáciu vlastných, individuálnych vzdelávacích potrieb založených na vedomostiach o konceptoch demokracie, spravodlivosti, rovnosti, občianstva a občianskych práv vrátane ich vyjadrenia v Charte základných práv Európskej únie a v medzinárodných deklaráciách a ako sú uplatňované v rôznych inštitúciách na miestnej, regionálnej, národnej, európskej a medzinárodnej úrovni. Obsah vzdelávacieho programu tvoria vedomosti o súčasnom dianí, ako aj o hlavných udalostiach a trendoch v národnej, európskej a svetovej histórii, o európskej integrácii a o štruktúrach Európskej únie, o hlavných cieľoch a hodnotách, ako aj informovanosť o rozmanitosti a kultúrnych identitách v Európe.

Vo svojom obsahu sa vzdelávací program zameriava na poznanie metód a foriem týkajúcich sa schopnosti účinne komunikovať s inými ľuďmi vo verejnej sfére a prejavovať solidaritu a záujem pri riešení problémov, ktoré sa týkajú miestnej aj širšej komunity, podporuje rozvoj prezentačných zručností pedagogických zmesnancov, dáva im priestor na rozvíjanie a poznanie nových nástrojov na poznanie potrieb v oblasti rozvíjania kompetencií k demokratickému občianstvu skupín, s ktorými na školách pracujú, ponúka im priestor na aplikovanie inovačných metód na rozlíšenie vzdelávacích potrieb účastníkov v oblasti výchovy k demokratickému občianstvu.

Opodstatnenosť vzdelávacieho programu potvrdzujú tiež aktuálne požiadavky formulované v Pedagogicko-organizačných pokynoch na šk. rok 2013/2014 (ďalej len POP) kde sa uvádza, že práca učiteľov

súvisiaca s realizáciou školskej reformy, by mala byť zameraná aj na témy súvisiace s problematikou ľudských práv - v POP, kapitola 1.6.10, bod 1 a 2. (zdroj: www.mined.sk)

Unikátnym znakom Slovenska je, že patrí medzi krajiny Európy, ktorá zakúsila všetky tri hlavné režimy 20. storočia: liberálnu parlamentnú demokraciu s kapitalistickou ekonomikou; autoritársky režim s fašistickými prvkami počas 2. svetovej vojny, ale aj povstanie proti nemu; a napokon, všetky podoby socializmu, či už v jeho stalinistickej verzii v 50. rokoch, v jeho reformnej podobe v roku 1968 alebo v jeho neskoršom brežnevovskom pookupačnom „normalizačnom“ vydaní.

Možno práve tieto skutočnosti majú za následok, že formovanie občianskej kompetencie na Slovensku má isté deficity. Životné dráhy mnohých obyvateľov Slovenska sú dodnes označené potláčaním ľudských a občianskych práv a rozrušovaním tradičných spoločenských štruktúr. Fenomény ako tolerancia, nenásilie, rešpekt k menšinám, vládnuť moci, úspešná a vzdelaná stredná trieda spravidla nepatrili medzi tie, ktoré by vyjadrovali ducha doby.

Na takúto komplexnú prípravu žiakov je potrebné dôsledne a komplexne pripraviť aj učiteľov. Pripraviť učiteľa na nové výzvy občianskej spoločnosti je cieľom vzdelávacieho programu.

Občanom sa človek nerodí. Stáva sa ním pomaly a postupne. Existujú názory, že s výchovou k občianstvu je potrebné začať už v útlom veku. Významným faktorom, ktorý ovplyvňuje vzťah človeka k veciam verejným je rodina, neskôr škola a školské prostredie.

Čo sa týka problematiky občianstva a demokracie, môže byť škola a školské prostredie veľmi stimulujúce, ale aj nepriateľské – môže mladému človeku priam klásť prvé skutočné prekážky. Pokiaľ je školské prostredie schopné s prvkami demokracie pristupovať ku všetkým aktérom edukácie, stáva sa silným predpokladom pre získavanie vedomostí a poznatkov o participácii, demokratickom občianstve, občianskych právach a povinnostiach.

Druh kontinuálneho vzdelávania: aktualizáčn

Forma kontinuálneho vzdelávania: kombinovaná (prezenčná 36 hodín, dištančná 14 hodín)

Hlavný cieľ vzdelávacieho programu:

Rozvíjať, udržať a prehĺbovať profesijné kompetencie pedagogických zamestnancov potrebné na efektívnu implementáciu demokratickej občianskej kompetencie do edukačného procesu na základných a stredných školách.

Špecifické ciele:

- rozvíjať zručnosti a vedomosti pri výchove demokratického občana, využívať pedagogické postupy, ktoré podporujú vyššiu úroveň uvažovania a analýz súvisiacich s občianstvom,
- rozvíjať kompetencie pedagogických zamestnancov v oblasti aktívnej účasti žiakov na chode školy – osobitosti, špecifiká a princípy práce so žiakmi a mládežou v kontexte výchovy k demokratickému občianstvu,
- rozvíjať predpoklady a podmienky zavádzania kritického myslenia na školách, ciele kritického myslenia v edukačnom procese, poznať metódy rozvoja kritického myslenia – E_U_R, RWCT,
- prehĺbovať vedomosti o spoločenských, politických a občianskych inštitúciách,
- rozvíjať schopnosti a kompetencie riešiť konfliktné situácie, brániť vlastný názor, poznať možnosti účasti na riadiacich procesoch, zapájania do rozhodovacích procesov v škole,
- rozširovať kompetencia vedieť vybrať vhodné a efektívne stratégie a nástroje v boji proti rasizmu a xenofóbii,

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

- rozširovať znalosti o rôzne stratégie zvyšovania účasti žiakov na aktivitách miestneho spoločenstva (obce, mestskej časti), vhodne ich aplikovať v škole.

Obsah vzdelávacieho programu

Obsah vzdelávacieho programu je súhrn znalostí a praktických námetov, ktoré sú potrebné na rozvíjanie demokratickej občianskej kompetencie v edukačnom procese.

MODUL 1: 10 (12 hodín prezenčnou formou a 2 hodiny dištančnou formou)

Téma	Forma	Časový rozsah
Demokratické občianstvo na Slovensku a v jednotnej Európe		
Teoretické východiská problematiky		
Občianska spoločnosť a systémy Občianske princípy Občianska angažovanosť Občianske identity Ústava a politické systémy Právne inštitúcie a súdy Globálna spoločnosť a medzinárodné organizácie	prezenčne	6
Postoje k migrácii v rámci Európy Názory na rovnosť príležitostí cudzincov v SR Jednotná európska politika Spoločná mena euro Názory na rozširovanie Európskej únie Terorizmus	prezenčne	6
Výstup dištančnej formy k modulu 1: Vytvorenie portfólia možných tém, ktoré je možné aplikovať pri rozvoji kompetencie k demokratickému občianstvu. Formát A4, rozsah cca 1 - 2 normostrany.	dištančne	2

MODUL 2: 14 (14 hodín prezenčnou formou a 6 hodín dištančnou formou)

Téma	Forma	Časový rozsah
Demokracia v každodennom živote		

<p>Čo znamená demokracia pre mňa? – možnosti vnímania občianskej kompetencie</p> <p>Základy demokracie - metódy a formy prezentovania demokratického občianstva v edukačnom procese, v živote školy</p> <p>Metódy rozvoja kritického myslenia vo vyučovaní – EUR, RWCT v kontexte výchovy k demokratickému občianstvu</p> <p>Formy občianskej participácie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobrovoľníctvo • Vystáňovalectvo a pristáňovalectvo • Rôzne kultúrne a etnické skupiny • Ekonomika a obchod • Rovnosť príležitostí pre mužov a ženy • Médiá • Práva a povinnosti v zamestnaní • Hlasovanie a voľby • Práva a povinnosti občanov 	prezenčne	2
<p>Výstup dištančnej formy k modulu 2:</p> <p> Vypracovanie metodického postupu na konkrétnu vyučovaciu hodinu s použitím nových poznatkov z oblasti implementácie jednej z foriem občianskej participácie v edukačnom procese. Formát A 4, rozsah 1 - 2 normostrany</p> <p> Vypracovanie metodického postupu na konkrétnu vyučovaciu hodinu s použitím metódy kritického myslenia na jednu z tém občianskej demokracie na Slovensku, resp. v jednotnej Európe. Formát, rozsah 1 - 2 normostrany</p>	dištančne	3
	dištančne	3

MODUL 3: 16 (10 hodín prezenčnou formou a 6 hodín dištančnou formou)

Téma	Forma	Časový rozsah
<p>Občianska atmosféra na škole a mimo školy</p> <p>Trendy, názory, skúsenosti so žiackou samosprávou</p> <p>Participácia na samosprávnej demokracii v škole, v obci, v meste.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zohľadňovanie názorov žiakov pri rozhodovaniach o udalostiach v škole, pri stanovení priorít školy • Ochota byť členom rady školy ako zástupca učiteľov a možnosti ovplyvňovania kvality školy prostredníctvom činnosti v rade školy • Podpora aktívnej účasti žiakov na chode školy – osobitosti, špecifiká a princípy práce so žiakmi a mládežou v kontexte výchovy k demokratickému občianstvu 	prezenčne	2
	prezenčne	2
	prezenčne	2
	prezenčne	4
<p>Výstup dištančnej formy k modulu 3</p> <p>Vypracovanie metodiky práce so žiakmi v oblasti výchovy k demokratickému občianstvu na jednu z nasledujúcich tém:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Študentská a žiacka rada na škole – ročný plán činnosti. 	dištančne	6

<ul style="list-style-type: none">• Štatút študentského/ žiackeho parlamentu podporujúci aktívnu účasť žiakov pri rozhodovaní o udalostiach v škole.• Príprava súťaže o najlepšie rečnícky prejav, návrh tém, ktoré vychádzajú z problematiky demokratického občianstva. (príklady tém: Aj môj otec môže voliť!; Škola – skutočne iba stres?;, Túžba po , Vidiečan/pravý muž/hľadá vidiečanku/modernú ženu; Po nás potopa; Politika ako divadlo, resp. vlastná téma).• Možnosti aktívnej účasti v riadení školy prostredníctvom rady školy.• Parlamentný deň žiakov v škole.• Súťaž o školu s najpriateľskejším vzťahom k mládeži. <p>Formát A 4, rozsah 2 – 3 normostrany</p>		
---	--	--

Profil absolventa

Absolvent vzdelávacieho programu vie aplikovať občianske kompetencie do edukačného procesu a vytvoriť edukačné jednotky s témou demokratického občianstva, vie aplikovať metódy kritického myslenia do edukačného procesu, pričom akceptuje vzdelávacie potreby cieľovej skupiny žiakov na škole, v ktorej pôsobí.

Rozsah vzdelávacieho programu:

Celkom 50 hodín, z toho prezenčne 36 hodín a dištančne 14 hodín vzdelávania.

Trvanie: Najviac 10 mesiacov

Bližšie určená kategória a podkategória pedagogických zamestnancov, kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória: Učiteľ

Podkategória:

- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy)

Kariérový stupeň

samostatný pedagogický zamestnanec

pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou

pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet, vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť a Človek a hodnoty

Podmienky pre zaradenie uchádzačov na kontinuálne vzdelávanie

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre kategóriu učiteľa v uvedených podkategóriách, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetov vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť a Človek a hodnoty v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorý má absolvovaných **aspoň šesť mesiacov** pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 10 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov).

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:

Na kontinuálne vzdelávanie bude zaradený každý pedagogický zamestnanec na základe písomnej prihlášky. Správnosť údajov a zaradenie pedagogického zamestnanca do príslušnej kategórie a podkategórie potvrdzuje riaditeľ školy. Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do príslušnej kategórie a podkategórie, oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca posúdi poskytovateľ na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania:

Prezentácia pred lektorom a účastníkmi kontinuálneho vzdelávania.

Požiadavky na ukončovanie vzdelávania:

1. 80% - ná osobná účasť na prezenčnej forme štúdia.
2. Vypracovanie všetkých úloh z dištančnej formy vzdelávania.
3. Záverečná prezentácia.

Obsah prezentácie:

Vypracovanie ukážky individuálne zvolenej témy z preberaného učiva obsahu VP, ktorá vychádza z kontextu práce so žiakmi v oblasti rozvoja kompetencií k demokratickému občianstvu. Formát PPT v rozsahu 15 snímok.

Personalne zabezpečenie – garant a lektori vzdelávania

Garant PaedDr. Klára Vranaiová, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou s aprobačným predmetom spoločensko-vedného zamerania, Metodicko-pedagogické centrum ul T. Ševčenka 11, Prešov. **Garant spĺňa požiadavky § 43 ods. 4 a 5 zákona č. 317/2009 Z. z v znení neskorších predpisov.**

Lektori - učители pre kontinuálne vzdelávanie, vysokoškolskí učители a učители s najmenej 6 ročnou praxou v oblasti vzdelávania. Lektori musia spĺňať podmienky Čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

Finančne, materiálne, technické a informačné zabezpečenie

Náklady spojené so vzdelávaním budú hradené z finančných prostriedkov Národného projektu Profesionálny a kariérový rast PZ a OZ a prostriedkov rozpočtu MPC. V prípade viacdňových vzdelávacích podujatiach bude ubytovanie a stravovanie hradené iba z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Cestovné náhrady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Materiálne zabezpečenie:

Účastníkom vzdelávania bude poskytnutý študijný materiál (učebný zdroj) so zoznamom odporúčanej literatúry.

Vzdelávanie (prezenčná časť) sa bude realizovať v priestoroch regionálnych pracovísk metodickopedagogických centier, v učebniach kontinuálneho vzdelávania zriadených na školách.

Notebook pre lektora s pripojením na internet.

Navrh počtu kreditov

12 kreditov

10 kreditov za rozsah aktualizáčného vzdelávania a 2 kredity za spôsob ukončenia záverečnou prezentáciou pred lektorom a účastníkmi vzdelávania.